

el mateix doc. de 961, on Monsalv. llegeix: «*fr. Mer. in Melango* (vol. xv, 190, 21.36, i vol. xi, 198); 966: «*montaneis de Melanno* (amb var. *Malanno*) (Alart, *Cart. Rouss.* 23); potser el mateix doc. de 966, on Monsalv. llegeix «*montaneis de Melanno*» (vol. xi, 212); 974: «--- de Circi in rivo de *V. Fecunda*, Mer. in rivo de *Melagno*».

Després ja trobem només, o al més sovint, mencions de l'esgl., o dels senyors de Milany: 1175: testament d'Hug de Bar.: deixà 10 sous a «*Sto. Petro de Malanno*» (Monsalv. xvii 309). Ja en les llistes de parròquies vigatanes del S. xii, p. p. Pladevall; i per cert com a simple parròquia, sense al·lusió al castell ni a res secular; figura en tots tres docs.: al ii, *Malay*, als i i iii *Melan* (amb nota del publicador: «*St. Pere de Milany*, avui desapareguda al peu del castell de Milany, mun. Vidrà»; de fet va citada després de Vidrà i Cabagés (v. art. supra.) i abans de *Cuildàsens* i *Matamala*; 1079: «*Udalardo de Melanno* signa en un doc. d'Anglesola (*Li. Fe. Ma.* 165.3 f., p. 175); 1123: R. Poncii de *Malamno* i el mateix any tres mencions del castrum de *Malan* --- de *Malanno*, de *Malan* (Monsalv. xv 240.3, 242.5, 241.3 i 10f.241.2f, 1f.); i encara en un altre de 1123: «*Carta de Malanno*» (ib.347.3); 1151: «--- Pere de *Malan* --- Petro de *Malang* ---» (MiretS., *Templ.* 302); 1199: el noble Pere de *Malany* (*BABL* iii, 244).

1243: «*abbas Si Johannis --- homines montanarum de Malanno et de Laiers --- commorantes in vicecomitatu Bassense*» (Hinojosa, *Reg. Señ. Cat.*, 279); 1278: «*Sclaramunda, filia condam Raimundi de Malanno*» (MiretS., *Templ.* 317); 1280: «--- castro de *Melanno* --- in *montanea de Melanno* et in parr. de *Lessers* ---», i 1286: «*castell de Malan*» (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* ii, 462); 1329: Ramon de *Melan* legat de Jaume II a la Cort Francesa (*BABL* ii 201, repetit p. 202 (doc. on *η* apareix grafiat *-n*, p. 196, bis, 197, també, i encara més sovint, *yn*, *y*); 1359: «*castell de Malany* (*CoDoACA* xii)

En contrast amb la pron. general avui, i amb totes les dades escrites modernes, en les quals, la forma *Mil-* és universal, constatem, doncs, que la forma antiga devia ser *mā-* (grafuada sobretot *me-* i més tard *ma-*). La dada més antiga de *mi-* no la trobo fins 250 anys abans d'ara: «*Sancti Petri de Milany*» encara reconeguda com parròquia per les sinodals de la diòcesi de Vic de 1748, recollida per Monsalv. xvii, 309: «*San Pedro, iglesia del castillo posesión de los condes de Besalú y, después, del Vizcondado de Bas, hoy arruinada*».

Recapitulant el contingut fisio-geogràfic de les mencions ant.: és un orònim en les de 900(*monte*), 966 i 1280 (*montaneas*), i 959 (*serra*). Nom *fluvial*: 922, 932, 941, 948, 974 (*rio*, *rigo*). *Castell*: 1123, 1280, 1359. Caràcter imprecís: 955, 960 (dos), 961 (*in M*).

NPP de nobles: 1079, 1123, 1151, 1199, 1278, 1329.¹ Parròquia o església: 1175, 1243 i tres del S. xiii.

Quant al detall fonètic: pel que fa a la fi del nom, no tenim cap raó per dubtar que fos sempre una *-η* palatal. Les grafies en *ng*, *g*, *ngn*, *gn*, *ni*, *y*, generals en totes les mencions fins al S. xii inclòs, són una mera variant simbòlica de la grafia normal moderna *-ny* (ja 1199, que queda fixa des del S. xiv.); en les dels xii i xiii apareix quasi sempre amb *-nno* o *-n*, però també aquests foren símbols de *-η*.

Quant a la vocal de la 1ª sílaba tenim present que som en domini ben internat dins el català oriental, domini en tot el qual la neutralització de *e/a* pretòniques en *ə*, es comprova des de molt antic; amb la *i* moderna no coincideix ni *a* ni *e* de les grafies medievals; més aviat, però, s'hi acostava la *e*, i justament observem que hi ha *e* constant en les onze mencions més antigues o sigui totes les del S. x (dues excepcions, a.961 i 966 estan desmentides per un altre millor publicador) i encara *e* en algun cas posterior.

Cert que des del S.xii, sembla haver-hi un tomb decidit a favor de *a*, i no és ben segur que almenys alguns no hi fesin alguna distinció oral; però tampoc hi podríem donar cap importància, d'abast etimològic, perquè quan segueix *á* (i més, davant *l*), és ben freqüent la propensió a obrir la vocal: *balança* BILANCIA, *magrana* < *melgrana* etc. En tot cas, doncs, és cosa ferma que aquest nom tingué *mel-*, o *mil-* en l'origen.

Sic transit gloria mundi:

Avui ja només queden les ruïnes, panys de paret esgalabrats o alguna masoveria, on el valent remença ha maldat per unes ardides feixes, en cornises, entre cingles. Sobrevolats pels milans i esparvers, que ajocats en una penya, o descrivint cercles descendents, «piquen» com una llança damunt una perdiu o un anyellet malaltís: com jo mateix llucava tot davallant per aquells graus. Car aquesta deu ser l'*etimologia*: MONS, CASTRUM, RIVUS, *MILANĒUS, derivat adjectiu; i, a l'últim, *senior milāneus!*

Com he establert en el *DECat.* v, 685b55-686a19, el tipus romànic, tan general *MILANUS, derivat del ll. clàssic MILUUS degué ser ja de data antiga en llatí, encara que no consti llavors. Cap escrúpol, doncs, a admetre'n *MILANEUS com a derivat adjectiu. Segons sembla en llatí vulgar coexistiren les dues quantitats MILUS i MLUS (< MLĪLUS). Aquell, predominant en diverses formes romàniques (cat. *milā*, *miloca* etc.), però també hi ha descendència romànica de la forma en I (ibid. 686a34-b1-): cast. *melión*, moss. *melbas*, cat. *melva*, *mélvera*, potser en relació amb el caràcter semi-consonàntic de la *v* de MILVUS.

Qui ens priva d'admetre que des del principi hi hagué en el nom present les dues formes *Milany* / *Melany*? : puix que aquella ha restat victoriosa sense